

Suomen Lakimiesliitto

Uudenmaankatu 4-6 B
00120 Helsinki

Oikeusministeriö

oikeusministerio@om.fi
jennimari.huovinen@om.fi

Lausunto: Käräjäoikeusverkoston kehittäminen

Lakimiesliitto suhtautuu kriittisesti oikeusministeriön virkamiestyönä laatimaan mietintöön käräjäoikeusverkoston kehittämisestä. Työryhmän tavoitteena on ollut käräjäoikeuksien rakenteen vahvistaminen niin, että oikeusturvan saatavuus ja lainkäytön laatu voidaan muuttuvassa toimintaympäristössä tulevaisuudessakin turvata. Lakimiesliitto huomauttaa, että oikeusvaltion ylläpitäminen vaatii pitkäjänteisyyttä, eikä perustavanlaatuisia uudistuksia tule toteuttaa pikaisten säästöjen hankkimiseksi niukan taloudellisen tilanteen vallitessa. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on ilmaissut huolensa oikeuslaitokseen kohdistuvien säästöjen vaikutuksista ja oikeudenhoidon tulevaisuutta pohtinut parlamentaarinen työryhmä on esittänyt kehyspäätöksessä 2015-2018 oikeudenhoitoon kohdistuvien säästöjen perumista.

Lakimiesliitto katsoo, että mietinnössä esitetty analyysi esityksen vaikutuksista oikeusturvan saatavuuteen on täysin riittämätön. Käräjäoikeusverkoston rakennetta mietittäessä tulee lähtökohtana olla laadukkaan oikeusturvan tuottaminen. Lakimiesliiton näkemyksen mukaan käräjäoikeusverkoston rakenteellisen kehittämisen tulisi lähteä vuonna 2010 toteutetun käräjäoikeusuudistuksen vaikutusten perusteellisesta arvioinnista. Jo nyt voidaan sanoa, että oikeudellisten palveluiden määrä on vähentynyt merkittävästi niiltä paikkakunnilta, joilta käräjäoikeus lakkautettiin vuonna 2010. Esimerkiksi asianajotoimistojen määrä on näillä paikkakunnilla vähentynyt 15 prosentilla ja niissä työskentelevien juristien määrä 20 prosentilla uudistusta seuranneen viiden vuoden aikana. Tuomioistuinpalvelujen lisäksi kansalaisilta ovat lakkautusten seurauksena kadonneet yhä kauemmaksi perhe- ja perintöasioihin liittyvät tuomioistuinten ulkopuoliset palvelut sekä pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä esimerkiksi sopimusten laatimiseen liittyvä osaaminen. Lakimiesliitto katsoo, että kansalaisten ja yritysten oikeusturvan takaaminen vaatii kattavaa tuomioistuinverkostoa siten, että tuomioistuimet sijaitsevat kohtuullisen etäisyyden päässä niiden palveluiden käyttäjistä.

Käräjäoikeusverkoston karsiminen johtaisi tuomareiden, avustajien, asianosaisten ja todistajien matkustamiseen käytetyn ajan lisääntymiseen. Tämä tarkoittaisi tuomareiden ajankäytön tehokkuuden heikkenemistä, oikeudenkäyntien kokonaiskustannusten lisääntymistä sekä lisäksi kynnystä saattaa asioita oikeuslaitoksen käsiteltäväksi. Myös todistajien kuuleminen vaikeutuisi, kun yhä useampi todistaja jättäisi saapumatta paikalle. Poliisille aiheutuneet menot kasvaisivat, kun tarvittavien vastaajien noutojen määrä moninkertaistuisi, koska monilla vastaajilla ei ole rahaa matkustaa pitkien matkojen päähän istuntoon, eikä matkarahaan saa julkista tukea. Kasvat etäisyydet käräjäoikeuksiin loisivat tosiasiallisia oikeusturvaongelmia. Osa etäisyyksien kasvamisen aiheuttamista oikeusturvaongelmista voitaisiin ratkaista parempien etäyhteyksien kautta, mutta vaatisi suuria investointeja, eikä kansalaisten oikeusturvaa voi heikentää siksi aikaa, että nämä investoinnit tehdään.

Lakimiesliitto katsoo myös, että työryhmän esittämät käräjäoikeusverkoston karsimisen säästövaikutukset ovat epärealistiset. Arviot edellisen uudistuksen myötä saavutetuista säästöistä ovat puutteelliset eikä niissä oteta mm. huomioon toimitilojen laajentamisesta aiheutuneita kustannuksia.

Käräjäoikeusverkoston rakenteellinen kehittäminen tulee jättää perustettavan tuomioistuinhallinnon harkittavaksi ja sen pohjaksi tulee tehdä perusteellinen analyysi vuoden 2010 käräjäoikeusuudistuksen vaikutuksista.

Lausunto
29.5.2015

Helsingissä 29.5.2015

Jorma Tilander
Toiminnanjohtaja